

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ІНВЕСТИВАННЯ ПРОЄКТІВ У СФЕРІ ВІДНОВЛЮВАНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Кравченко Сергій Сергійович

магістр фінансів, банківської справи та страхування

Урванцева Світлана Володимирівна

ORCID ID: 0000-0002-0632-0190

канд. екон. наук, доцент кафедри корпоративних фінансів і контролінгу
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана, Україна

Відновлювані джерела енергії відіграють вирішальну роль у переході на чисту енергію. Вони відповідатимуть за понад одну третину скорочень викидів CO₂ у період 2020-2030 років згідно зі сценарієм чистих нульових викидів до 2050 року [1; 2]. Використання альтернативних джерел енергії в транспортній та енергетичній галузях є одним із головних факторів утримання підвищення середньої глобальної температури нижче 1,5°C [2]. Просування технологій відновлюваної енергетики дозволить зменшити інвестиції у нові енергетичні проєкти, що працюють на викопному паливі, і витіснити генерацію з існуючих вугільних, газових і нафтових станцій.

Відповідно до річного звіту світового співтовариства REN21 [3, с. 175] міжнародні інвестиції у відновлювальні джерела енергії (ВДЕ) та паливо досягли приблизно 366 млрд. доларів США у 2021 році, що є рекордним показником, незважаючи на вплив пандемії COVID-19. Збільшення відбулося на 6,8% порівняно із 2020 роком головним чином завдяки глобальному зростанню сонячних фотоелектричних установок. Лідируючими галузями ВДЕ, які отримали найбільшу частку інвестицій, є сонячна та вітрова енергія (рис. 1). Обсяги залучених коштів у зазначені проєкти сягають 205,3 млрд. дол. США та 146,9 млрд. дол. США відповідно, що у процентному співвідношенні від загального обсягу інвестицій у 2021 році становить 56% і 40%.

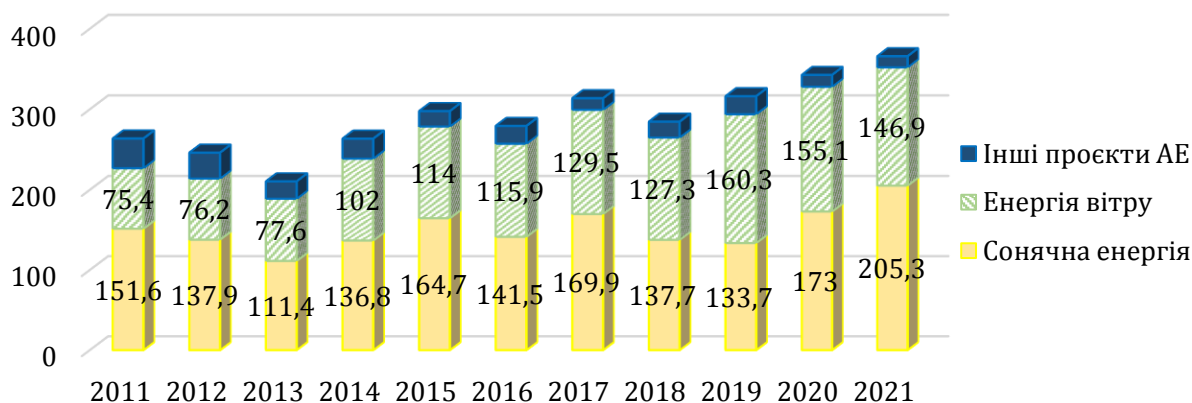

Рис. 1. Глобальні інвестиції у ВДЕ, млрд. дол. США [3]

Інвестиції у ВДЕ відрізнялися залежно від регіону: у 2021 році, зростання відбулося в Китаї, Індії, Африці та Близькому сході, але знижувалися в Північній і Південній Америці (головним чином через зменшення в Сполучених Штатах), а також

в Європі та Азії (за винятком Китаю та Індії). Китай упродовж усього проаналізованого періоду залишається лідером інвестицій у відновлювані джерела енергії. Частка інвестицій Піднебесної імперії у ВДЕ з 2015 року в середньому складає майже 37%, за ним йдуть Європа – 22%, Азія та Океанія – 16% і Сполучені Штати – 13%. На всі інші регіони світу припадає близько 4% або менше від загальної кількості.

Загальні інвестиції Китаю у відновлювані джерела енергії у 2021 році зросли на 32% до 137 мільярдів доларів США. Це було здебільшого пов'язано зі збільшенням інвестицій у сонячну енергію, які зросли на 115% до 79 мільярдів доларів США, що є рекордним показником з 2017 року. Інвестиції в усі інші технології відновлюваних джерел енергії в Китаї впали, включаючи вітроенергетику (зниження на 9% до 58 млрд дол. США) [3, с. 176].

Інвестиції в проекти у ВДЕ у Європі та Росії впали на 5% до 79,7 мільярдів доларів США у 2021 році [4]. Проте спостерігалось зростання майже на 8% до 34,1 млрд доларів США вкладення коштів у сонячну енергетику, й скорочення інвестицій в усі інші технології відновлюваної енергетики в Європі, включаючи енергію вітру [3, с. 176].

В Азії та Океанії (за винятком Китаю та Індії) інвестиції у ВДЕ впали на 11% до 56,8 млрд доларів США [4]. Всупереч тенденціям у більшості інших регіонів, інвестиції в сонячну фотоелектричну енергію скоротилися на 17%, тоді як в інші технології відновлюваної енергетики спостерігалось помірне зростання інвестицій. Зменшення масштабів інвестування у сонячну енергію пояснюється спадом частки цього виду ВДЕ у В'єтнамі та Японії.

В Індії загальний обсяг нових інвестицій у ВДЕ зріс на 70% до 11,3 мільярда доларів США. У 2021 році в країні зросли інвестиції в усі технології відновлюваної енергетики, причому помітно зросли обсяги сонячної енергії (на 68% до 7,5 мільярда доларів США) та вітрової енергії (на 92% до 3,4 мільярда доларів США). Інвестиції в сонячну фотоелектричну та вітрову енергетику в Індії отримали значну підтримку завдяки проведенню аукціонів, які призвели до порівняно дешевих угод про купівлю електроенергії з відновлюваних джерел для комунальних підприємств.

У Сполучених Штатах, які залучили найбільше інвестицій у ВДЕ серед розвинутих економік, інвестиції впали майже на 17% до 46,7 мільярда доларів США у 2021 році. На відміну від тенденцій у Китаї та Європі, у США інвестиції в сонячну енергію впали на 29% до 26,1 мільярда доларів США, а інвестиції у вітрову енергетику залишилися незмінними за 2021 рік, тоді як фінансування інших технологій відновлюваної енергії зросло.

Загальний обсяг інвестицій Бразилії у ВДЕ зріс на 27% до 11,6 мільярдів доларів США у 2021 році, вперше перевищивши максимум 2008 року, коли в країні був великий попит на біопаливо. Інвестиції в сонячну та вітрову енергетику зросли на 27% і 31% відповідно, тоді як інвестиції в усі інші технології скоротилися [4]. Інвестиції в сонячну фотоелектричну енергію були частково підтримані низькими відсотковими ставками внаслідок пандемії COVID-19, а також стрімким зростанням цін на електроенергію, посиленням найгіршою посухою в країні майже за століття.

За даними BloombergNEF [4] інвестиції у відновлювану енергетику решти країн американських континентів у 2021 році склали 9,7 мільярда доларів США, що на 7% більше, ніж у попередньому році, але все ще значно нижче максимумів у 2012, 2017 та 2019 роках. Ринок альтернативної енергетики Чилі залишив за собою сильні позиції у 2021 році з 3,4 мільярдами доларів США інвестицій. Колумбія, де ринок відновлюваних джерел енергії ще зароджується, демонструє зростання інвестицій, які досягли нового максимуму в 2021 році в 750 мільйонів доларів США, більшу частину яких припадає на вітрову енергію.

Інвестиції у відновлювані джерела енергії на Близькому Сході та в Африці зросли на 19% до 12,8 млрд доларів США. Незважаючи на те, що інвестиції у вітрову енергетику суттєво впали, інвестиції в сонячну енергетику зросли на 41% до історичного максимуму в 10,9 мільярда доларів США. Інвестиції в інші технології відновлюваної енергетики також помітно зросли.

Країни, що розвиваються, і економіки, що розвиваються, стикаються з унікальними проблемами щодо фінансування проєктів з відновлюваної енергетики порівняно з розвиненими країнами світу. Інвестиції в ці країни ускладнені політичною нестабільністю, макроекономічною невизначеністю, пов'язаною з інфляцією та курсами валют, інституційними недоліками та відсутністю прозорості.

Варто зазначити також провідну роль урядів, як стейкхолдерів процесу інвестування у проєкти альтернативної енергетики. Найбільші обсяги державного інвестування в проєкти відновлювальної енергетики прослідковується в регіонах Африки, Азії, Європи та Південної Америки. В усіх інших регіонах державне фінансування не перевищує в середньому 1 млрд. дол. США за проаналізований період. Серед причин лідируючих позицій Африки та Азії у державному фінансуванні ВДЕ можна визначити сприятливі географічні та кліматичні умови для розбудови сонячних та вітряних станцій, низький рівень інвестиційної привабливості для іноземних інвесторів, активність Китаю щодо нарощування потужностей ВДЕ (для регіону Азії).

Підсумовуючи, виокремимо наступні основні тенденції інвестування у відновлювані джерела енергії: а) значне прискорення темпів росту міжнародних інвестицій у ВДЕ у 2021 році порівняно із 2020 роком - збільшення на 6,8%; б) лідируючими галузями ВДЕ, які отримали найбільшу частку інвестицій, є сонячна та вітрова енергія – 56% і 40% від загального обсягу інвестицій у 2021 році; в) регіональна специфіка інвестицій у ВДЕ. Так у 2021 році інвестиції зростали в Китаї, Індії, Африці та Близькому сході, але знижувалися в Північній і Південній Америці та Європі. Лідером інвестицій залишається Китай, його частка у загальному обсязі складає 37%, Європа – 22%, Азія та Океанія – 16% і Сполучені Штати – 13%; г) провідна роль урядів, як стейкхолдерів процесу інвестування у проєкти альтернативної енергетики. Найбільші обсяги державного інвестування в проєкти відновлювальної енергетики прослідковується в регіонах Африки, Азії, Європи та Південної Америки.

Проведений аналіз також засвідчив, що у 2021 році об'єкти відновлюваної енергетики продовжували залучати набагато більше інвестицій, ніж електростанції, що працюють на викопному паливі або атомні електростанції. Інвестиції у проєкти ВДЕ становлять 69% від загального обсягу інвестицій, спрямованих на нові потужності з виробництва електроенергії (включаючи викопне паливо та ядерну енергетику). Використання енергії сонця, вітру, гідроенергії, геотермальної енергії та енергії океану має розширюватися задля досягнення сценарію Net Zero, що буде потребувати збільшення обсягів фінансування проєктів у сфері альтернативної енергетики.

Список використаних джерел:

1. The Paris Agreement. URL: <https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement>
2. Renewables. URL: <https://www.iea.org/reports/renewables>
3. Renewables 2022 Global Status Report. URL: <https://www.ren21.net/reports/global-status-report/>
4. BloombergNEF. Energy Transition Investment Trends. URL: <https://about.bnef.com/energy-transition-investment/>